

CATECHISMUS ZONDAG 1 VRAAG 1 (VERVOLG-1)

Ds. D. Chr. Overduin

30 augustus 1978

Catechismus zondag 1 vraag 1 (vervolg-1)

Schriftlezing: Jesaja 40 : 1 t/m 11

Zingen: Psalm 40 : 8
56 : 6
124
136 : 22 en 23

De 1e Zondag.

VRAAG 1: Wat is uw enige troost, beide in het leven en sterven?

ANTWOORD: Dat ik met lichaam en ziel, beide in het leven en sterven, niet mijn, maar mijns getrouwen Zaligmakers, Jezus Christus eigen ben, die met zijn dierbaar bloed voor al mijn zonden volkomenlijk betaald en mij uit alle heerschappij des duivels verlost heeft, en also bewaart, dat zonder den wil mijns hemelsen Vaders geen haar van mijn hoofd vallen kan, ja ook, dat mij alle ding tot mijn zaligheid dienen moet, waarom Hij mij ook door Zijn Heilige Geest van het eeuwige leven verzekert, en Hem voortaan te leven van harte willig en bereid maakt.

CATECHISMUS ZONDAG 1 VRAAG 1 (VERVOLG-1)

THEMA: TROOST

Wij waren bezig met TROOST.

En wij hebben gehoord - verschillende dingen zijn er genoemd - hóé die vraag tot ons komt.

Hoe die man, die Heidelberger, maar wat meer is - omdat het gedrenkt is in het Woord van God - hoe de Heere Zelf de mens ontmoet met die vraag. En dat Hij op de één of andere wijze, zeker in de kerk, maar laten we hopen ook buiten de kerk, doorgaat met het toebrengen van velen tot de gemeente, die zalig worden zal. Dat wij toch met die vraag geconfronteerd worden.

We hebben ook gehoord, wat is dat nu eigenlijk: "TROOST"?

Is TROOST alleen een kwestie van het gevoel of is TROOST - als je de opstellers van de Heidelbergse Catechismus daarover leest dan komt het wel eens een beetje verstandelijk over - een overlegging van het verstand? Waarbij een zeker groot goed tegenover een kwaad staat, waarbij dat grote goed het kwaad overtreft. Je zou kunnen vragen: Is dat dan een kwestie van verstandelijk overleg, of niet?

Ze is niet alleen gevoel, want stel je voor, dat die TROOST alleen maar wáár en zéker was als ik het gevoel daarvan had! Het lijkt er wel op, want wij leven doorgaans zó, omdat wij zo moeilijk kunnen, en leren te, separeren tussen vlees en Geest. Wij gooien de zaak altijd door elkaar en dan is die TROOST afhankelijk van hoe ik mij momenteel voel. Zo is het voor vele mensen. Het éne moment, zou je zeggen, staan ze gereed om voor eeuwig weg te zinken en het ándere moment zingen ze: Ik roem in God, ik prijs 't onfeilbaar Woord, ik heb het zelf uit Zijne mond gehoord.

Dat wil niet zeggen dat het daarom niet wáár is; je ziet daar ook vaak een stukje karakter in, maar ook toch wel vaak een niet separeren tussen vlees en Geest. En als het vlees, - dat ben ik, met mijn gedachten, met mijn zorgen, met mijn zonden - als ik me er niet zo bij voel, dan stel ik gelijk die TROOST discutabel, alsof het niet wáár is. Maar - op grond van Gods Woord - wees gewaarschuwd, het zal ons niet in of uit de hemel houden, daar gaat het niet om, maar het is wel vaak tot oneer van God, van de NAAM. "Zo ik dit zeggen, staven zou, - daar komt hij tevoorschijn - gewis dan ware ik niet getrouw. Aan Uw trouw, die ik alleen belijden zal.

Persoonlijk heb ik de neiging om te zeggen: - ja, dat klinkt ook weer erg puur menselijk - jongens, tanden op elkaar hoor, want God de Heere, zo goed, zo mild, is t' allen tijd een Zon en Schild, Hij zal zelfs het goede niet in nood onthouden zelfs niet in de dood!

Bij sommige mensen komt dat dan over als voorwerpelijk of verstandelijk, of ze zeggen:

CATECHISMUS ZONDAG 1 VRAAG 1 (VERVOLG-1)

"Je hebt makkelijk praten" of "Wat heb je een groot geloof". Maar ze vergeten dat dát nu juist de strijd is. Het is heel makkelijk als het mooi weer is en je zit in de kerk, en je ziel en alles is in beweging, en je hebt troost en zo, om dan te zeggen: "Ik ben zeer verblijd in de Heere." Maar de Heilige Geest is bezig om ons te oefenen in het geloof, om ons meer en meer dáárin te doen opwassen.

Niet dat wij wat worden, maar dat Hij alles wordt.

Daarom moeten we niet met een uithangbord van twijfel en ongeloof - en daartusendoor wel eens wat anders - te koop lopen. Een ander, die daar minder mee op de hoogte is, zou kunnen zeggen: "Wat is dat voor een God?"

Daarom, die TROOST mag je niet vastpinnen op het gevoel, maar ook niet op het verstand, want het verstand laat na de ware grond van het weldoen op te merken. Wél een verlicht verstand, verlichting des verstands in het aangezicht van Jezus Christus.

Ik geloof dat wij wel, als de Heere het ons geeft - en dat geeft de Heere ook - mogen overleggen; en dat de ziel mag zeggen: Zou Hij die uit zes benauwdheden heeft uitgeholpen, ons in de zevende in de steek laten? Dat is een geheiligd verstand, in het aangezicht van de Heere Jezus Christus.

Maar, om kort te zijn, er is gezegd: TROOST, dat woord hangt samen met trouw, met vastheid, TROOST is een bodem onder iemand schuiven. Daar hebben de wijze Grieken naar gezocht, daar hebben veel mensen naar gezocht, en iedereen heeft niet dezelfde diepgang van gedachten, maar dat doet verder niet ter zake.

Maar er is naar gezocht, en op alle mogelijke manieren heeft men getracht een antwoord te vinden op de raadselen, op de vragen, op de onbestemdheid. Maar je kon wel merken dat de meesten het een afschuwelijke gedachte vonden, dat jij zomaar ergens door toeval, - hoe dan ook - jij klein stofje, jij zwerft hier doelloos door het koude heelal. Je komt, en het is ijdelheid. Je bent er, en het is ijdelheid. Je wordt rijk, en het is ijdelheid. Je wordt machtig, en het is ijdelheid. Alles vergaat in het niet.

Dat is een ellendige gedachte.

Die mensen zijn ergens ook wel ver gekomen in hun denken, als ze het leven hebben beschouwd en allerlei oplossingen hebben aangedragen, die eigenlijk de oplossing ook niet was, want ze wisten het niet. Ze wisten het Evangelie niet, ze wisten de Boodschap niet: dat God Zijn Zoon had uitgezonden in deze wereld. Ze hebben getracht naar Hem toe te komen, maar het ging niet. Ze hebben gemist de kennis van God, die naar ons toegekomen is.

Maar die TROOST is dus de bodem, de vaste grond, die niet bezwijkt, de trouw van God, het Amen van God in Jezus Christus, daar gaat het om.

Natuurlijk zijn er een hoop troostrijke dingen in het leven, ook in het gewone leven. Het is toch logisch als wij onmin hebben gehad, of er is een verwijdering geweest, gewoon op je werk of in je gezin, in de wereld waarin je leeft, en het mag weer goed komen op een gezonde manier, dat is een troostrijk iets, daar mag je de Heere voor bedanken.

Maar er komt toch een moment, dat je ergens alleen voor komt te staan, óf niet. En dat je nog maar moet afwachten wat voor spuitje ze je geven. Er kan een moment komen, dat je het hele leven als een film voor je heen ziet gaan, en dan zeg je: "Is dat nu alles?" En dat alle oude en nieuwe zonden opnieuw opduiken en je aangrijzen: "Ja joh, hoe moet jij nu rechtvaardig verschijnen voor God?"

De Heidelberger weet het wel, wij zijn zulke ongelukkige mensen, dat we nodig hebben,

CATECHISMUS ZONDAG 1 VRAAG 1 (VERVOLG-1)

elke keer weer, bij onze hand gegrepen te worden: Joh, hoe zit dat? Voor wat betreft het leven, voor wat betreft het sterven, en voor de toekomst. Ja, dan moet er toch een bodem zijn. Dan kun je toch niet zomaar zegen: "Nu ja, ik weet het ook niet." Het is niet zo aantrekkelijk om te zeggen: "Ik weet niet hoe het vallen zal; als het goed valt, dan valt het goed, en als het niet goed valt, dan valt het niet goed." Daar kun je niet blijven steken.

Je kunt een poosje zeggen: "Nou, daar maak ik me niet druk om." Maar er komt een moment dat je er zonder meer mee geconfronteerd wordt.

En daarom komt die vraag ook tot de kinderen, tot de schoolkinderen, tot de kleine kinderen. Die begrijpen al die woorden misschien nog niet, maar een klein beetje begrijpen ze het wel. Ik zal het nog een keer, juist voor de kinderen zeggen: TROOST? Dat is een bodem, dat je niet door blijft zinken, nee, een bodem. TROOST is dat je denkt: nu verdrink ik, en opeens is er iets onder je, dat niet bezwijkt, je zakt er niet doorheen.

Nu van die TROOST gaat het antwoord ons het één en ander vertellen.

En dan begint het heel persoonlijk.

In deze tijd worden zulke antwoorden vaak afgedaan met: Erg subjectief, erg egocentrisch. Er zijn zoveel andere dingen die in het oog van de moderne mens veel belangrijker zijn: hoe lossen we dit probleem op, hoe lossen we dat gigantische probleem op. Je gaat toch niet voor jezelf zitten tobben? Hoe het met jou af zal lopen? Schei toch uit! Dat deden die mensen vroeger, toen was alles zo naar jezelf gericht en op jezelf gericht.

Luther had er ook wat van: "Hoe krijg ik een genadig God?"

Dat is de geest in veel kerken. Daar kun je boeiende, interessante, soms diepgravende lezingen horen. Over de problematiek in Zuid-Amerika en noem maar op. Het is allemaal veel groter en veel grootser. Maar ja, houdt het stand, houden al die dingen stand? Of zal de Heere toch Zijn volk bijeen vergaderen - laten we die term nu eens gebruiken - bij de oude waarheid, de oude vragen en antwoorden, die door de Catechismus misschien wel op een ouderwetse manier verwoord worden, maar die toch hun basis hebben in het Woord van God.

Nu, als dan die mensen horen: "dat ik", dan zeggen ze: Kijk, daar heb je het al: "ik". Ja, wat heeft dat nu te betekenen: "jij"? Als je met een stukje inzet wilt komen voor het één en ander, goed, alle stemmen helpen mee, alle beetjes helpen. Maar als je hiermee bedoelt: je persoonlijk heil, je toekomst, je basis, "dat ik". Maar ja, diezelfde mensen houden het ook niet vol op aarde, diezelfde mensen worden ook ontnuchterd, diezelfde mensen ontdekken op een gegeven moment, dat de mens de wolf is van zijn medemens. En dat al die mooie woorden en stelsels helemaal niet kloppen, want dat ze elkaar gewoon aanvliegen. En tenslotte, dan komt de dood en dan komt de ziekte, en dan.....

Diezelfde mensen, die solidariteit, daar blijft niet veel van over, hoor, echt niet. Je vereenzaamt en groeit toe naar een moment dat je de oversteek moet doen. En dan gaat er niemand met je mee, niemand.

Daarom, geliefde gemeente, hoe belangrijke dingen er ook op aarde zijn, welke gigantische problemen de geest van de mens kunnen bezig houden, - ik blijf er toch bij,

CATECHISMUS ZONDAG 1 VRAAG 1 (VERVOLG-1)

met de Catechismus - het gaat voorbij. Het zijn allemaal dingen die jou er niet doorheen helpen. Al heb jij de hele wereld uit het slob geholpen, dan ben jij zelf nog niet erdoor geholpen, tenminste, voor eeuwig geholpen, voor tijd en eeuwigheid.

En daarom: "dat ik".

De Heere Jezus is ook zo persoonlijk. Hij zegt: "Ja, het is goed, de mensen zeggen, Ik ben die, Ik ben die, maar wie zegt gij nu dat Ik ben, wat dunkt jou ervan?" Is het nu zo, dat je van harte mag zingen, al gaat het wel eens krakend en piepend: Gij hebt mijn ziel beveiligd voor de dood

Gij richt mijn voet, dat hij zich nimmer stoot?

Gemeenschap? Ja, dat komt, het Evangelie spreekt niet zo individualistisch, dat jij alleen maar lekker zit te eten en te drinken, of gelukkig te zijn, of ongelukkig te zijn. Zo is het niet, nee. Maar het probeert wel door te dringen tot de kern: als we samen getroost willen worden, dan zullen we toch ook ieder persoonlijk iets van die troost moeten kennen, anders zit je er als een vreemde bij, dat is de bedoeling niet.

"Dat ik met lichaam en ziel".

Je zou kunnen zeggen, - dat heb ik wel eens gedacht - ze hadden die twee woorden wel weg kunnen laten, lichaam en ziel, gewoon: "dat ik". Want met lichaam en ziel, dat is één mens. In de Bijbel wordt soms ook met ziel bedoeld, gewoon een mens. Jacob ging met 75 zielen naar Egypte, 75 mensen. Mijn ziel sterve met de Filistijnen, ik.

En toch is het van belang dat ze dit doen, want in de Bijbel komt toch wel degelijk die onderscheiding naar voren. Niet zo heel sterk als bij de Grieken misschien, van stof, materie en geest, maar het komt toch voor, in het Oude en in het Nieuwe Testament.

Om bij het Nieuwe Testament te beginnen:

Jezus zegt: "Vrienden, vrees niet degenen, die het lichaam kunnen doden en daarna niets meer kunnen doen. Maar Ik zeg u, vrees Hem, die ziel en lichaam kan verderven in de hel." Dat is God, daar merk je duidelijk in een tekst uit de Bijbel een onderscheiding: 'ziel' - 'lichaam'.

Ik wil hier met deze woorden in de Catechismus nog een andere kant uit, welke kant? Deze mensen leefden in een tijd van druk. Misschien dat op het moment dat ze dit schreven, het voor hen nog een beetje meeviel, maar er zijn wat mensen verbrand, gewurgd, geradbraakt, en op alle mogelijke manieren mishandeld en gewoon vergruisd als stof op de straten. Dat is ook gebeurt in de tijd van de vervolging onder de Romeinse keizers. Dat is ook gebeurt in het Oude Testament, Manasse had er ook wat van. Die deed het bloed van Gods kinderen vloeien over de straten van Jeruzalem. Er is wat verwoest en vernietigd.

Maar ik kom nog een stap dichterbij: als wij dan niet in een tijd van vervolging leven, dan zie je toch vaak de ondergang van het lichaam. Je hebt maar weinig mensen, waarvan je zegt, als hij dood is: alsof ze zo met je mee kunnen gaan, dat zijn uitzonderingen. Dat dacht ik toen die koster van deze kerk hier, jaren geleden alweer, toen hij van die ladder afgevallen was - een kerngezonde man - was hij gelijk dood. Toen ik die zag liggen, toen ik even ging kijken, hoe is het mogelijk, je zou zeggen: ga je mee, zo lag die man er bij. Plotseling dood.

Dat dacht ik eigenlijk ook toen mijn broer gestorven was, zo plotseling, en ik hem in de kist zag liggen met zijn pak aan, stropje voor. Toen dacht ik: hé, Wim, je bent toch wel écht dood? Maar ja, dat zijn uitzonderingen. Over het algemeen gaat het op: een mens -

CATECHISMUS ZONDAG 1 VRAAG 1 (VERVOLG-1)

zegt de wijze man - verzwakt zijnde, geeft de geest. Het wordt een onbewoonbare woning, we kunnen er niet meer in blijven, het zakt in elkaar.

Nu kun je natuurlijk zeggen: nu ja, goed, dat is maar de buitenkant. Maar vergis je niet, het is ons leefhuis, wij zijn het zelf. Dat is geen kleinigheid. En laten we nu al die vervolgingen, verbrandingen, en degenen die verscheurd zijn door de wilde beesten, al die Christenen, nu eens even laten rusten. Daar hebben wij op dit ogenblik niet direct last van, maar laten we denken aan het gewone.

Heb je niet een gevoel van pijn, als je de aftakeling ziet, als je je vader of moeder gadeslaat?

Nu nog, ik kan wel naar dat been van mijn moeder kijken, dat ziet er vreselijk raar uit. Het geeft nog veel pijn, maar ik kan er niet eens zo lang naar kijken, dan denk ik, ja..... hè, akelig. Niet kinderachtigheid, of zo, maar het is je moeder!

Er zijn mensen die je gekend hebt in de kracht van hun leven, dat ze gewerkt hebben - ik zit er nog weleens aan terug te denken, aan mijn moeder vooral, als je dan met een groot gezin..... werken, werken, werken....., wij kwamen nergens aan te pas, of er nu een fietsband gelapt moest worden, of schoenen verzoold, of behangen of gewit, of geveerd, hout gehakt...., 't was al gebeurd. Moeder. Als één van ons opdracht kreeg om aardappels te schillen, dan had je nog geen één aardappel geschild of ze zei al: oh, ik heb het al gezien, je hebt er zeker geen zin in, geef maar hier. Het is niet goed hoor, moeders, dat moet je niet doen, want dan leren ze het niet. Maar zo was mijn moeder, zo is mijn moeder, ongelofelijk vlug - maar dan worden ze ouder, en je wordt zelf ook ouder, maar je bent nog iets jonger dan je moeder en je vader. Je wilt het eigenlijk niet goed zien.

Vader was de laatste maanden ook niet zo goed en dan denk ik, nou ja, er is toch eigenlijk niets bijzonders. "Ja, ik ben een beetje duizelig". Hoe gaat het met je vader? "Nou, aardig goed, hoor". Eerverleden week was hij bij de dokter geweest, toen had hij de ongelofelijke bloeddruk van 270! Die dokter schrok zich een ongeluk. Het is nu gezakt alweer, met goede medicijnen, die gelukkig een beetje helpen, naar 230, maar je kijkt toch even..... Je voelt en ziet aan alles, je merkt het aan jezelf, dat je geen twintig jaar meer bent. Al blijft je geest misschien nog wat actief, maar zo gaat het.

Het kan nog veel erger: Ik denk aan wijlen zr. Schouten-v.d. Velden. Haar man, die kwam op een gegeven moment thuis en die zei: dag mevrouw. ....Tegen z'n vrouw! Wat moet dat een verdriet zijn. Die hersenen begonnen te verweken. Dat lijkt me zo iets verschrikkelijks.

Nu, zo zijn er heel wat mensen, die, van nabij of van een afstandje, zo iets hebben meegemaakt.

Ik vergeet nooit, ik heb verschillende begrafenissen meegemaakt, waarbij meneer Haarsma de begrafenisleider was - en dat vond ik altijd precies een man voor de begrafenis; die had alles mee, z'n houding, z'n postuur, enz., een kerel uit één stuk, zou je zo zeggen - . En toen had ik hem een tijd niet gezien. Ik hoorde wel dat er iets niet goed was, maar ja... Er ging een hele tijd overheen en toen rijd ik de Gijsbrecht uit en toen kwam ik in de buurt van het Laapersveld en daar zag ik een vrouwtje. Ik dacht: hé, dat lijkt wel tante Riek - de vrouw van Haarsma - maar die man, wie zou die man zijn? Nee dat kan niet, dat kan hem niet zijn. Ik mijn auto een eindje verder op een parkeerplaatsje gezet en gekeken en ik zag dat hij het wàs. En die man, ik kan het niet

CATECHISMUS ZONDAG 1 VRAAG 1 (VERVOLG-1)

vertellen, maar dat was voor mij een geestverschijning. Ik had ook de moed niet om uit te stappen en te zeggen: hoe gaat het? Die verandering, die gedaantevewisseling. Van een grote sterke man naar een wrak, dat je denkt, die man kan elk ogenblik in elkaar stuiken.

Nu, dat is één gevalletje, maar hoeveel mensen hebben dat meegemaakt, of die zien het voor hun ogen gebeuren. Dat lichaam verschrompelt, verkwijnt, verdort, dat pijn lijdt. Daar kun je de geest niet van buiten sluiten, want er staat: "met lichaam en ziel".

Nu komt daar die Catechismus. Die wil niet overgeestelijk zijn, door maar zo te zeggen: als de ziel maar ..... Natuurlijk, Jezus zegt het Zelf: "Vrees veel meer Hem, die ziel én lichaam kan verderven in de hel." Maar dat wil nog niet zeggen dat het niets te betekenen heeft.

Oude opa Wolting in Tiendeveen, die man is ook allang boven, stokoud geworden, maar als hij mij vertelde dat hij door zo'n motorfiets, samen met z'n vrouw, ze waren hoogbejaard, van de straat af werd geveegd. En toen hij bijkwam in het ziekenhuis, toen was z'n vrouwtje al begraven. Hij zei: "Ik heb er geen pluisje meer van gezien". Ja, dan wist je ook niet wat je zeggen moest, dan voelde je dat: je wordt van de wereld weggevaagd, in een ogenblik, en als je bijkomt dan is wat je het naaste staat weg, onder de grond. Het heeft mij altijd wel aangesproken, zulke dingen.

Het is niet goed, ik zei tegen mezelf: joh, je bent rooms, maar als ik op een begrafenis geweest was, als jongen, of zo, dan waren de mensen begraven en dan sneeuwde het en dan dacht ik: oh, wat zal hij het koud hebben, Heere , alstublieft, wil toch..... Ja, wat raar eigenlijk. Ja, maar dat komt, dat lichaam is onze verschijningsvorm, dat is onze woonstede, onze tabernakel, onze tent. En als je daar dan over gaat zitten denken, dan kan je dat aangrijpen, de ontluistering.

En hoeveel van Gods kinderen zullen ook in één ogenblik bij een ramp en bij een ongeluk zijn weggevaagd, niets meer van over.

Nu, zegt de Catechismus: "Dat ik met lichaam .....".

Is dat van God?

Ja, dat is van God!

Ja, maar daar heeft God toch niets aan?

Wat moet God nu met zo'n uitgeleefd, afgeleefd schepseltje doen? Zo'n lichaampje dat verdort aan de aarde wordt toevertrouwd. Vol met medicijnen misschien, een mens is toch maar een made. "Dat ik met lichaam", dat is nét als met de aarde, wat moet God er mee doen? Zo kan het niet blijven, het kan niet altijd zo doorgaan. Wordt het alles in één ogenblik vernietigd, of wordt het door vuur verzengd en gezuiverd? Maar de stof?

God zal uit de stof her-scheppen een nieuwe aarde. Jesaja zegt: "Uw doden zullen leven, ook mijn dood lichaam."

Er zijn dus mensen die dood zijn, de ziel is weg, het leven is eruit, zeggen wij. Er blijft niets meer over. De elementen vallen uit elkaar of het lichaam valt uit elkaar in elementen. En tòch, zegt de profeet: ze zijn van U; hoe ontluisterd, hoe vergiftigd, hoe geamputeerd ook, hoe door velerlei ziekten en plagen verdorven, maar het is van Mij. Nú, terwijl je nog leeft, maar ook als de mensen afscheid hebben genomen, als de begrafenisdienaar met een plechtige stem heeft gezegd: "Zijn er nog, die afscheid willen nemen van de overledene?" God niet!!!

CATECHISMUS ZONDAG 1 VRAAG 1 (VERVOLG-1)

God neemt geen afscheid van de overledene.

Dan zeggen de mensen: Ja, maar over tien, vijftien, twintig jaar, dan komt de doodgraver en gooit het graf open en raapt de botten bij elkaar, hakt de grootste stukken in mootjes en gooit ze in een grote kuil, het heeft niets te betekenen.

Maar vergis je niet!

Die doodgraver kan nog niet één elementje weg maken, ze kunnen nog geen oude krant echt weg maken, dat kunnen ze niet, dat bestaat niet. Je stof is er, dat beetje waar je uit bestaan hebt, wat koper en mangaan, wat water, dat ís er. Je moet niet treurig worden.

Ik heb altijd gedacht: Ik zou het liefst ergens begraven worden - als ik het voor het zeggen had, als je nu een eigen huisje had en een eigen tuin - in de tuin. Niet omdat je zo waardevol bent, maar dat wachten op de opstandingsmorgen. Het kan pijn doen, dat je na 30 jaar bijvoorbeeld het graf niet kunt vinden, het bestaat niet meer, soms nog veel korter.

Het is niet goed, dat ik zo denk. Oude Willem Langendijk zijn vader zei: heb het hart niet, jongens, als je een steen doet of iets dergelijks, gewoon een nummertje, klaar, niets bijzonders. En Grietje, die had al een hoop centjes bij elkaar gespaard om een mooi steentje voor haar man; nou dat kan ik ook weer begrijpen en haar eigen naam staat er nu ook bij.

Maar ik wil alleen maar zeggen: na verloop van tijd, dan sterven we, ook in de herinnering van de nabestaanden. Eerst zijn we in de gesprekken gestorven, er praat niemand meer over. 'men kent en vindt haar standplaats zelfs niet meer'.

Nu, dat is niet onbelangrijk.

Dit is daarom zo belangrijk: "dat ik".

En dan komt dat woord tot die vervolgde, verbrande, gewurgde kerkmens. Al die mensen die op een geheimzinnige manier verdwenen zijn, die ergens gedumpt zijn, die in gaskamers gebracht zijn en verbrand, wier stof verstrooid is, of wier lichamen met ongebluste kalk zijn bedekt. Dit zegt het antwoord, in het waarachtig geloof, op grond van Gods Woord: "Uw doden zullen leven, óók mijn dood lichaam!"

"En het land zal de overledenen uitwerpen. En uw dauw zal zijn als een dauw der moeskruident."

Zo zal God werken.

Dan hoef je niet meer persé op dat plekje begraven te liggen en nóg te liggen, als de Heere dat doen zal, dat hoeft niet. Al ben je door de wilde beesten opgegeten, al ben je dan niets, voor menselijke maatstaven. Je plaats is weg, je gebeente is verstrooid, maar dat betekent voor de Heere niets. Want de Heere zegt: "Kom!", en ze komen tevoorschijn. En de graven worden geopend. Als je niet meer in dat graf ligt, dan komt het toch terecht, de elementen zijn er en die houdt God in Zijn hand, wat er ook gebeurt.

Laat dat nu tot troost zijn, geliefde gemeente, ook als je, wat je lief en dierbaar is, ziet afsterven. ook als je zelf geconfronteerd wordt met de vergankelijkheid en met de dood, die in ons werkt. Laat dat de troost zijn, dat de Heere ervoor zorgen zal, waar wij niet meer voor kunnen zorgen en waar wij niet zo best voor hebben gezorgd, misschien. Maar de Heere zorgt ervoor. De Heere zorgt voor - wat dan genoemd wordt - het stoffelijk overschot. Hij neemt er geen afscheid van. Het is in Zijn ogen geen overschot,

CATECHISMUS ZONDAG 1 VRAAG 1 (VERVOLG-1)

maar Hij zorgt ervoor. Hij houdt het vást met Zijn onmetelijke kracht en ontferming. Daarom mogen we wel afscheid nemen van elkaar, als de Heere de gelegenheid geeft, en zorgen voor elkaar. Maar niet als degenen, die geen hoop hebben. Want dan geldt ook voor het lichaam: ik zal uit dit mijn vlees God aanschouwen, Welke ik voor mij aanschouwen zal, en mijn ogen zien zullen en geen vreemde.

"Dat ik met lichaam en ziél."

Dat is de geest van een mens, de adem des levens.

Het is moeilijk om te zeggen, wat is nu een ziel?

Maar het is in ieder geval wèl zo, als hij eruit is, zijn we dood.

"Lichaam en ziel."

Nu ja, daar kunnen wij niets mee doen. Nee!, maar weet je wat zo pijnlijk is? Zolang wij uit één deel bestaan, uit één mens bestaan, dan kan die ziel ook danig onder druk staan. Niet altijd, gelukkig, maar het kan. Dat iemand maar raar zit te praten, zodat er niets meer van klopt. Het slaat nergens op, zeggen de mensen. Of iemand zit tien keer hetzelfde te vertellen en hij heeft het zelf niet eens in de gaten.

Die ziel, die geest, die functioneert, als het ware hier, als we nog mens zijn, compleet mens, door de hersenen, dat bloed, die zenuwen en al die prikkels. Daarom, als dit een beetje kapot gaat, dan weet je niet meer wat eruit komt.

Die levende geest, die de Heere in een mens blaast, - dat kan wel volgens de Schrift, en dat is betrouwbaar - als die er echt uit is, dan komt die ziel in een andere dimensie. Dan kan hij wel, al is het nog niet volmaakt, maar dan kan hij wel functioneren. Dat kun je ook in de Bijbel lezen.

De moordenaar is al allang in het paradijs en de apostel Paulus heeft allang zijn wens verkregen. Abraham, Izak en Jacob zijn bij de Heere. "God is niet een God der doden, maar der levenden". Zij leven Hém.

Blijkbaar gebeurt er dus iets als die ziel werkelijk het lichaam uit is. Dan kan hij weer denken, hij kan functioneren, hij kan opnemen. Als mensen onder een geopende hemel sterven, - dat gebeurt niet altijd en dat is ook de grond niet, maar het is wel groot, een zegen - dan kan die ziel, als het ware, als de mond niet meer spreken kan, kan de ziel zingend Hem tegemoet gaan in de lucht, dat geloof ik vast.

Wij zien daar soms een klein symptoom van, niet bij iedereen van Gods kinderen, maar soms zie je het. Dat de blijdschap van de ziel nog een klein poosje op het lichaam achterblijft, in een bijna bovenaardse glans. Maar wij maken het zelf dan niet meer mee, wij kunnen niet mee, maar de ziel ervaart het en die wordt regelrecht opgenomen in Gods nabijheid en vreugde.

Als je nu geen God hebt, - niet dat wij God hebben, maar je zegt het op en bepaalde manier - als je nu niets hebt, alleen jezelf, en je gaat sterven, en je ziel gaat eruit. En dan valt opeens het licht van de Heiligheid en Rechtvaardigheid van God op je ziel. Wat zal een mens schrikken en bang worden, dat is in geen woorden te zeggen.

Maar als je nu hier op aarde nu zo bevoorrecht was, dat je óók hebt gezongen: Dat Israël nu zegge, blij van geest. Dat de Heere als het ware onze ziel in beweging heeft gebracht, al waren we nog zulke vleselijke mensen. Maar dat de indrukken van Zijn liefde en trouw door Hem aan ons zijn geschonken, en je sterft dan? Dan ben je gelijk blij, want dan valt het licht van die God, die Zijn rechtvaardigheid in Christus Jezus heeft

CATECHISMUS ZONDAG 1 VRAAG 1 (VERVOLG-1)

betoond, op je ziel. Waar je hier naar gevraagd hebt: "O Heere, geef mij alstublieft weder de vreugde van Uw heil, Heere, verlaat mij niet." En somtijds was je ook blij, als je Zijn gezegende stem hoorde, dan ging je blij de kerk uit.

Als je nu sterft, gebeurt precies het tegenovergestelde van het eerste. Dat eerste is iets van afgrijzen, vreemd, 'waar moet ik blijven, waar moet ik me bergen?'

Maar in het laatste geval, valt de laatste vreemdheid weg en God blijft over en Zijn eigen werk. De ziel wordt vervuld met een onuitsprekelijke en heerlijke blijdschap.

"Dat ik met lichaam en ziel, beide in het leven en het sterven."

In het leven óók.

.....'En die zijn ziel bij het leven nú niet meer, heeft kunnen houden.'

.....'Ik ben verdrietig over mijn leven, mijn ziel weigerde getroost te worden.'

.....'Neem mijn ziel maar van mij, want ik ben niet beter dan mijn vaders. Neem mijn leven, neem mij maar weg.'

.....'Mijn levensader, mijn levensgeest.'

.....'Was ik maar nooit geboren geweest', en ga zo maar door.

Dat is allemaal gebeurd in het leven.

Nu zegt hij: "In leven én in sterven."

Job kan het wel zeggen, en begrijpelijk: "Vervloekt is de dag waarop ik geboren ben." Jeremia zegt het óók en er zijn er nog meer die dat zeggen: 'Ik wil liever sterven dan leven.'

En nu dit: "Dat ik met lichaam en ziel, beide in het leven èn in het sterven."

Getroost, dat kan niet meer kapot.

Dan moet je denken aan die mensen die zo plotseling, zo ellendig uit het leven werden weggerukt. Ingrijpende omstandigheden uit ons midden, niet om oude wonden open te halen.

Maar, ik wil u wel toeroepen: "Met lichaam en ziel, in leven èn in sterven."

God heeft de zaak compleet voor Zijn rekening genomen! Compleet, helemaal.

Een oude dominee z'n vrouw, die lag in bed en opeens kreeg ze koorts in haar hoofd, kraamkoorts, of zoiets. Ze holde naar buiten en sprong in de regenput en verdrong.

Maar hij mocht zeggen: "Ze zal eeuwig zingen van Gods goedertierenheid."

Geloven we dat? Voor mij is dat een halszaak, het is niet zó maar wat: 'eeuwig zingen'.

Daarom, dat het er staat: "In leven én in sterven, met lichaam én ziel."

Salomo is ook niet zo oud geworden als hij misschien gedacht had en Manasse en die koning die melaats werd, omdat hij wilde offeren.

Ja, "Met lichaam én ziel, beide in het leven én het sterven."

Dat is geen uitnodiging tot: wat kan mij het schelen, dat is de bedoeling niet. De bedoeling is écht te mogen noemen, een woord van troost.

"Troost, troost, Mijn volk, dat de schuld is weggenomen. Dat ze dubbel ontvangen heeft van de hand des Heeren voor al haar zonden". Dat kan nooit meer ongedaan gemaakt worden. Niet door de dood, niet door het leven, niet door het lichaam, niet door de ziel.

Dat is vást en ónverbroken.

Je hebt mensen, wiens ziel hier al helemaal in de war is. Maar het is een enorme troost, dat de Heere niet in de war is.

Ik heb ook wel eens zitten te janken als je ergens komt waar een familielid of hoe dan

CATECHISMUS ZONDAG 1 VRAAG 1 (VERVOLG-1)

ook, niet in de nabijheid, niet in het bijzijn van, maar dat je denkt, wat een toestand, als een mens toch..... Mijn oom Piet heeft ook heel wat keren in het, zoals ze vroeger zeiden, gekkenhuis gezeten en in de dwangbuis, die had je toen nog, en onder de medicijnen, en van z'n hoofd tot z'n voeten onder de boze zweren; en midden in de razernij begon hij soms te zingen: gun leven aan mijn ziel, dan looft mijn mond Uw trouwe hulp! Wij kunnen het niet vatten, wij kunnen het niet oplossen, maar de Heere kan ons wèl troosten: Dat stukje wrakhout is van MIJ, het is niet van zichzelf, al zou je dat misschien denken, maar het is niet van jezelf.

En nu wil die Heidelberger ons leren spellen: 'Ik ben niet van mezelf'.

Dat hoge ideaal wat mensen nastreven, jezelf zijn. Nu, jezelf zijn, dat is altijd goed, in dié zin, je moet niet alle frustraties naar jezelf toehalen, maar dat is weer wat anders. Maar dat ik, dat er Eén is die de verantwoording heeft genomen en Die zegt: "Ik heb u in Mijn beide handpalmen gegraveerd, uw muren zijn steeds voor Mij."

Ja, wie haalt dát eruit?

Als de Heere zó doet, kijkt Hij zó op Zijn arme kerk, of op dat stukje wrakhout uit de inrichting, 'gegraveerd'. Je zou Gods hand eraf moeten snijden, - dat kun je niet, maar bij wijze van spreken - om dat weg te maken, maar het kan niet.

"In leven en in sterven, niet mijn."

Ja, maar van wie dan?

Van de duivel?

Daar lijkt het wel vaak op, dat we van de duivel zijn, met boze geesten bezeten, zoals je ook zoveel in de Bijbel tegenkomt. Maar dat zegt God in de Bijbel: "De Heere heeft Jacob vrijgekocht."

Nu kan het er wel op lijken dat de duivel alles voor het zeggen heeft, en dat hij ons van de éne naar de andere hoek rolt, maar het geloof zegt: nee, ik ben niet van de duivel, ik ben niet van de beul. - Grietje zei wel eens: 'Zwartjan', 'Zwartjan' noemde ze de duivel - Nee, ik ben van een getrouwe Redder en Zaligmaker, Die mij hélemáál, met alles erop en eraan en erin voor Zijn rekening heeft genomen. Al gaat de duikelaar in zijn leven, - net zoals zo'n duikelaartje, zie onze oude dominee vroeger, met wat lood eronder: je zet hem op zijn kop, maar hij komt weer terug - duizend keer over de kop, het eind is: "Ziet Vader, hier, ik en de kinderen, die Gij mij gegeven hebt."

Gekke kinderen, verbijsterde kinderen, mismaakte kinderen, kinderen, die zich hun leven lang hebben afgevraagd: waar ben ik nog voor op de wereld, wat doe ik eigenlijk hier, ik heb niets. Ze zijn er, gewassen en gereinigd, met een bodem onder hun voeten, een getrouwe Zaligmaker, een Fundament, dat de Vader heeft gelegd, en niemand kan een ander fundament leggen.

"Mijn getrouwe Zaligmaker".

Daar staat nu dat ontrouwe kind.

Daar staan nu die geschonden kinderen, maar bekleed met het kleed der gerechtigheid en de mantel van het Heil. Van die Heere Jezus Christus, het oude pak is weg, weg voor eeuwig!

Dát is een bodem, dát is een basis.

Dat is niet een uitgangspunt om maar raak te leven, nee, want zo slecht zijn wij.

Maar dát zal je óók al niet helpen, dat is het merkwaardige, het zal je niet helpen. Als je

CATECHISMUS ZONDAG 1 VRAAG 1 (VERVOLG-1)

denkt dat je het zó kunt winnen van God, dan verlies je het tóch.

Je zult wél jezelf in de afgrond kunnen helpen en jezelf een heleboel verdriet doen en ellende, en noem maar op, maar je komt er niet uit. God schudt net zolang aan de boom, totdat het torretje eruit valt. Hij laat net zolang de wind waaien, totdat je als een veertje of als een baksteen meegenomen wordt.

Zó is die getrouwe Zaligmaker in Zijn eeuwige ontferming over al Zijn verlorenen.

Hier gaan we mee eindigen: - we komen niet aan het einde van het antwoord -
GETROUW.

Hoe is het met jullie trouw?

Het is een veertje, dat je weg kunt blazen, alle kanten uit.

Misschien hebben we wel eens wat beloofd aan de Heere, héél wat gedacht: Als de Heere mij nu eens het één en ander wilde laten zien, dan is alles gelijk anders, dan interesseer ik me nergens meer voor.

Maar ja, je kunt alles als een veertje wegblazen.

Hoeveel keren verloochend, wetend of onwetend; wat een arbeid gemaakt met de zonde.

TROUW.

Ik houd maar één TROUW over: mijn getrouwe Zaligmaker, Hij is het! Hij wil - dat is nu de bodem voor een trouweloos mens - tegelijkertijd de bodem zijn, zodat ik niet van ellende om hoef te komen, vanwege mijn ontrouw. Maar dat ik tóch, door de Geest gedrongen, telkens weer mag geloven, ik ben trouw.

"Want Hij zal nooit hun val gedogen, maar Zijn gerechtigheid hen naar Uw Woord verhogen."

Dat doet HIJ!

Zijn TROUW, dat is mijn TROUW!

Daarom kan mijn ontrouw Zijn TROUW niet vernietigen.

En dat is nu een Zaligmaker, een échte Zaligmaker.

Die op het laatst moment niet zegt: "Het spijt Me, maar nu kan Ik je niet meer helpen. Nu moet je het alleen proberen, want Ik sta machteloos, Ik heb geen middelen, Ik kan je geen spuitje meer geven, Ik heb geen pilletjes meer, Ik heb niets meer voor je."

Maar zulk een Zaligmaker, die zó TROUW is, dat Hij zegt: "Ik kom Zelf wel en Ik zal het Zelf wel doen.

AMEN